

Сивицкая С. П.

Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ИНВЕСТИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ

Резюме

Исследован международный опыт инвестирования развития альтернативной энергетики. Проанализированы основные тенденции развития возобновляемых источников энергии в ведущих странах мира. Рассмотрены крупнейшие инвестиционные проекты развития альтернативной энергетики в США, Китайской Народной Республике, Японии, Южной Африканской Республике и других странах.

Ключевые слова: инвестиции, альтернативная энергетика, международный опыт.

Sivitska S. P.

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

FOREIGN INVESTMENT EXPERIENCE OF ALTERNATIVE ENERGY DEVELOPMENT

Summary

Foreign investment experience of alternative energy development has been studied. The basic trends of renewable energy development in the leading countries of the world have been analyzed. The largest investment projects of alternative energy development in the United States, the People's Republic of China, Japan, South Africa and other countries have been considered.

Key words: investments, alternative energy, international experience.

УДК 330.1

Соколюк К. Ю.

Уманський національний університет садівництва

ОСОБЛИВОСТИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТЬ «ІНВЕСТИЦІЯ» ТА «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РЕСУРС»

У статті розглянуто різні погляди на сутність понять «інвестиція» та «інвестиційний ресурс», наведено їх схожі та відмінні риси. В ході проведення порівняльного аналізу характеристик даних економічних категорій автором запропоновано нове їх тлумачення. В результаті конкретизовано класифікаційні ознаки інвестицій та інвестиційних ресурсів.

Ключові слова: інвестиція, інвестиційний ресурс, ринок інвестиційних ресурсів, ринок інвестиційних товарів, ринковий механізм.

Постановка проблеми. Сучасний стан економіки України потребує зміцнення продовольчої безпеки та закріплення стійких конкурентних позицій на світовому ринку продовольчих товарів. Головною проблемою є розробка та впровадження механізму виходу на новий рівень розвитку через зміцнення позицій основних галузей економіки. Один із стратегічно важливих секторів економіки – аграрно-промисловий комплекс. Розробка шляхів підвищення ефективності та результативності діяльності його галузей безпосередньо базується на модернізації, що, в свою чергу, потребує залучення значних інвестицій як вітчизняного, так і іноземного походження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інвестиційного забезпечення розвитку аграрно-промислового виробництва висвітлені у працях: О.О. Клокар, М.Ю. Коденської, Ю.О. Нестерчук, Л.В. Смолій, П.А. Стецюка, А.А. Пересади, В.С. Уланчука та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Науковцями розроблено цілий арсенал засобів та шляхів розвитку аграрної економіки на інноваційно-інвестиційній основі. Проте в умовах глобалізаційних процесів на шляху євроінтеграції виникає необхідність більш точного визначення сутності понять «інвестиція» та «інвестиційний ресурс». У зв'язку з цим виникає необхідність подальшого поглибленого вивчення

питання інвестування аграрної сфери в контексті формування та розвитку ринку інвестиційних ресурсів.

Мета статті. Метою статті є обґрунтування на основі узагальнення існуючих в спеціальній літературі поглядів сутності понять «інвестиція» та «інвестиційний ресурс», визначення їх характерних рис, особливостей застосування в господарській практиці.

Виклад основного матеріалу. В умовах розвитку та формування економіки України у період інтеграційних процесів до європейського співтовариства постає потреба чіткого визначення сутності категоріальних понять «інвестиції» та «інвестиційні ресурси».

У вітчизняній економічній науці поняття «інвестиції» з'явилося недавно, приблизно у 80-х роках ХХ-го століття. Проте, незважаючи на те, що останніми десятиліттями економічні дослідження в Україні розвивались стрімкими темпами, детального вивчення таких економічних понять як «інвестиція», «інвестиційний ресурс», «ринок інвестицій» та «ринок інвестиційних ресурсів» не знайшли повного відображення та розкриття у працях науковців. Зокрема, не розмежовано поняття «інвестиції» та «інвестиційні ресурси», і тому часто дані поняття ототожнюють та вживають у різних випадках в одному значенні. На наш погляд, це ускладнює процес управління інвести-

ційним розвитком як на макро-, так і на мікрорівнях національної економіки, та потребує чіткого визначення сутності інвестиційного ринку й ринку інвестиційних ресурсів.

За результатами дослідження наукових підходів до розуміння сутності інвестиційного ринку погоджуємося з думкою І.М. Кобушко, що поняття «Інвестиційного ринку» є ширшим за категорію «Ринок інвестицій» та «Ринок інвестиційних товарів», останні з яких є лише складовими інвестиційного ринку [1]. На думку науковця, інвестиційний ринок потрібно розглядати у трьох аспектах: з позиції руху інвестицій – інвестиційного капіталу/інвестиційних ресурсів, що розміщуються інвестором; з позиції руху інвестиційних товарів – об'єктів вкладення інвестиційних ресурсів; як система взаємопов'язаних ринків. Проте, на нашу думку, ототожнювати інвестиційні ресурси та інвестиційний капітал є недоцільним, тому що інвестиційний ресурс може виступати у якості

капіталу лише у випадку залучення у виробничий процес. Таким чином, з поданого вище визначення інвестиційного ринку можна вважати, що ринок інвестиційних ресурсів є однією із основних його складових. Товаром на даному ринку є не інвестиція, а інвестиційний ресурс.

Для більш детального вивчення даного ринку розмежуємо поняття «інвестиція» та «інвестиційний ресурс» на основі проведеного порівняльного аналізу найбільш змістовних їх визначень науковців у таблиці 1.

У ході аналізу поданих у таблиці визначень можна виділити наступні спільні та відмінні характеристики поняття «інвестиція»:

- 1) Спільними ознаками багатьох трактувань є:
 - кінцевий результат полягає у досягненні певного ефекту – економічного або соціального;
 - «інвестиції» виступають у ролі певної дії – господарські операції, спосіб розміщення активів, довгострокові вкладення;

Таблиця 1

Основні підходи до визначення понять «інвестиції», «інвестиційні ресурси»

Поняття	Суть	Автор	
Інвестиції	1	«... довгострокові вкладення капіталу в промисловість, сільське господарство, транспорт та інші галузі господарства як в межах так і за межами країни з метою одержання прибутку» [2, с. 178].	Большая Советская Энциклопедия
	2	«... всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект» [3].	Про інвестиційну діяльність : Закон України
	3	«... від лат. investio – одягаю, наділяю – всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти економіки з метою одержання у майбутньому прибутку або досягнення соціального ефекту» [4, с. 82].	М.Я. Дем'яненко, П.Т. Саблук, В.М. Скупий
	4	«... це спосіб розміщення грошових коштів або інших активів, який має забезпечити збереження або зростання капіталу та принести позитивну величину доходу» [5, с. 172].	В.В. Феценко, О.О. Резнікова, О.В. Романченко, Л.В. Новошинська, Ф.Ф. Стасюк
	5	«... інвестиції – це довгострокове вкладення капіталу у розвиток суспільного виробництва з метою його зростання, яке забезпечується перетворенням його з грошової на товарну, виробничу та споживчу форми і спрямовується на задоволення індивідуальних, колективних та суспільних потреб» [6].	В.Ф. Мартиненко
	6	«... грошові засоби, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери, технології, машини, обладнання, інше майно, а також інші майнові права, що мають грошову оцінку, що вкладаються в об'єкти підприємницької чи іншої діяльності для досягнення стратегічних цілей інвестора, отримання прибутку або корисного ефекту» [7, с. 325].	В.И. Кушлин
	7	«... господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно» [8, с. 5].	Податковий кодекс України
	8	«... Джерелом інвестицій є інвестор. Проте, на думку автора, початковим етапом в інвестиційному процесі є формування достатньої кількості інвестиційних ресурсів» [9].	М.І. Бондар
	9	«...інвестиції це вартість всього об'єкта інвестування, або сума витрат понесених від початку інвестиційного проекту до його ліквідації» [10].	К.І. Якуба
Інвестиційні ресурси	1	«... будь-яке можливе джерело інвестиційної діяльності» [7, с. 327]	В.И. Кушлин
	2	«... грошові засоби, виражені в грошовому еквіваленті інші інвестиції, в тому числі основні і нематеріальні активи, кредити, займи, права землекористування і т.п.» [12, с. 656]	А.В. Череп
	3	«... До інвестиційних ресурсів слід відносити економічні ресурси, що перебувають у будь-якій формі (матеріальній, нематеріальній, фінансовій) на правах користування інвестора, можуть бути індивідуалізовані і оцінені і вкладені за потреби в той чи інший інвестиційний об'єкт для досягнення мети інвестування» [9, с. 223].	М.І. Бондар
	4	«... фінансові, матеріальні та нематеріальні ресурси, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування» [13, с.124].	Т.В. Майорова
	5	«... можливості, засоби, цінності, запаси підприємства, джерела його доходів, які можуть бути використані під час його інвестиційної діяльності» [14, с. 247].	М.О. Змієнко
	6	«... сукупність фінансових, матеріальних і нематеріальних ресурсів, які використовуються інвестором для вкладення в інвестиційні об'єкти з метою одержання прибутку» [15, с. 95].	О.О. Клокар
	7	«... ресурси у формі фінансових, матеріальних, нематеріальних та трудових, які залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування» [16, с. 88].	О.Б. Трояновська
	8	«... фінансові (вкладення, кредити, бюджетні та позабюджетні кошти) та/або матеріальні і матеріально-речові (капітальне майно, ноу-хау, патенти, права, ліцензії, нерухомість та ін.) ресурси» [1].	І.М. Кобушко

Складено автором

– визначення «інвестицій» в якості самих активів, що вкладаються, тобто в якості ресурсів;
 – всі визначення даного поняття характеризують довгостроковість та спрямованість на збільшення основного капіталу.

2) Відмінність вище поданих визначень полягає у наступному:

– у Словнику-довіднику фінансового ринку (за ред. Феценка В.В.) поняття «інвестиція» характеризується як спосіб розміщення, тобто має на увазі вкладення коштів та активів в акції, облигації, купівлю машин та обладнань з метою не лише примноження, а й збереження капіталу;

– друге трактування, спрямоване на визначення інвестицій як сукупності цінностей що вкладаються з певною метою (цільове спрямування);

– основна відмінність полягає у трактуванні поняття у Законі України «Про інвестиційну діяльність» та Податковому кодексі України. У першому випадку поняття означає цінності що вкладаються з певною метою (дане трактування знайшло відображення і у визначенні Дем'яненка М.Я.). У Податковому кодексі «інвестиції» виступають у якості господарських операцій.

Таким чином, пропонуємо надати наступне, більш узагальнене визначення поняття «інвестиції»: інвестиції – як економічне поняття характеризує вкладення всіх можливих матеріальних та нематеріальних (інтелектуальних) цінностей для досягнення мети інвестиційної діяльності у різні галузі народного господарства та капітал людини, з метою одержання певного ефекту – соціального або економічного.

Аналіз у різних авторів визначень «інвестиційний ресурс» показав певні розбіжності. Нами виділено наступні спільні та відмінні ознаки.

Спільними рисами даних трактувань поняття є визначення їх ресурсами як такими, а мета їх

використання та цільова спрямованість і визначає вид – інвестиційні.

У кожного науковця є свій погляд на бачення тієї чи іншої проблеми, що пояснює наявність розбіжностей у визначенні тих чи інших понять. Зокрема, у визначеннях Т.В. Майорової та О.О. Клокар відмінність від інших полягає у часі – а саме визначення ресурсів інвестиційними у момент їх залучення до інвестиційного процесу. Натомість М.О. Змієнко значення часу використання ресурсів не зазначає. Череп А.В. та Кушлин В.И. характеризують інвестиційні ресурси з погляду на можливість їх залучення у майбутньому до процесу інвестування.

Враховуючі спільні та відмінні риси даних визначень, пропонуємо наступне: інвестиційні ресурси – це сукупність матеріальних та нематеріальних цінностей, що використовуються та можуть бути використанні (потенційні інвестиційні ресурси) для здійснення інвестиційної діяльності з метою реалізації інвестицій для досягнення економічних та соціальних цілей.

Аналізуючи спільні та відмінні риси наведених визначень, можна більш точно обґрунтувати економічні поняття «інвестиції» та «інвестиційні ресурси». Зокрема, нами запропоновано визначати інвестиції як вкладення, а інвестиційні ресурси – як сукупність цінностей, що формують дане вкладення та забезпечують процес інвестування – реалізацію інвестицій.

Таке трактування дає змогу окремо дослідити ці стратегічно важливі категорії та розробити систему їх залучення у матеріальне виробництво. На наш погляд актуальним є питання залучення коштів саме для примноження капіталу в усіх його проявах (капітал людини, капітал землі, основний капітал та фінансовий капітал), його збагачення та підвищення його якості. Тобто процес інвестування не повинен зводитися суто до примноження коштів, а формула грошового обігу не повинна бути порушена.

Тенденція мобілізації стратегічних інвестиційних ресурсів на валютних та фондових біржах, як спосіб залучення додаткових інвестицій є прийнятним, але за умови збереження збалансованості економічної системи. На даному ж етапі розвитку економічної системи спостерігається ситуація, коли гроші виробляють гроші поза межами виробничої системи, що призводить до зубожіння населення, галузей економіки та країни загалом.

Для виходу із даного становища насамперед необхідно вивчити шляхи залучення усіх можливих економічних та неекономічних ресурсів, які при вкладенні в конкретний об'єкт приймуть форму інвестиційних ресурсів та прорахувати всі можливі способи вирішення проблем, що виникають.

Аналізувати ринок інвестицій, інвестиційних ресурсів, валютний ринок, ринок капіталів, ринок праці потрібно у взаємозалежності, взаємовідповідності, взаємодоповненості. Зокрема, ринок інвестиційних ресурсів характеризується насамперед такими якостями, як:

– побудова точного прогнозу подальшого розвитку залежить від інвестиційного клімату, на який впливає система факторів;

– взаємодія та взаємовплив з усіма галузями та сферами економіки;

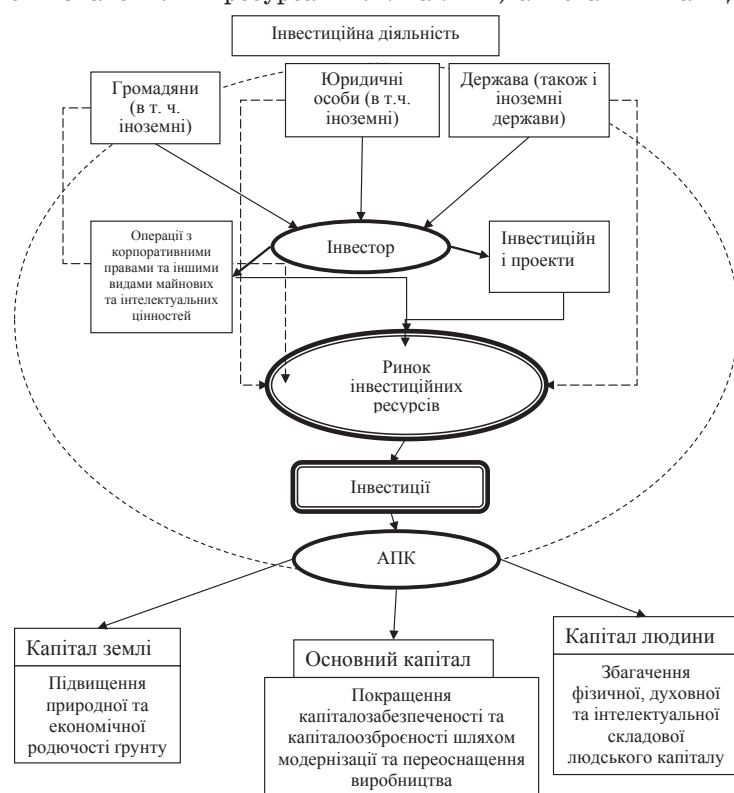

Рис. 1. Інвестиційна діяльність в АПК з врахуванням формування інвестицій через ринок інвестиційних ресурсів
 Розроблено автором на основі [3, 11]

– залежність від численної кількості факторів, у тому числі і незалежних від учасників ринку;

– двійстий характер інвестиції та інвестиційних ресурсів;

– різниця в ціні на інвестиції та інвестиційні ресурси, що залежить від фактору часу, інших факторів.

Таким чином, виходячи з виокремлення «інвестицій» та «інвестиційних ресурсів» у окремі поняття та з врахуванням наявності ринку, інвестиційна діяльність в аграрному секторі матиме наступний вигляд (рис. 1).

Крім необхідності розмежування сутності понять «Інвестиції» та «Інвестиційні ресурси», також потрібно визначитися із формами інвестицій та інвестиційних ресурсів. Найбільш об'єктивна класифікація, на наш погляд, подана В. І. Кушліним, а саме:

1. За напрямком інвестування: інвестиції в нефінансові активи, реальні інвестиції, інвестиції в основний капітал, інвестиції в приріст запасів основних засобів, інвестиції в матеріальні активи, інтелектуальні активи, фінансові інвестиції.

2. За можливістю управління підприємством: прями інвестиції, портфельні інвестиції, інші.

3. За інноваційністю: прості інвестиції, інноваційні інвестиції [7, с. 326-327].

Погоджуємось з О.Б. Трояновською, що класифікувати інвестиційні ресурси потрібно за двома основними ознаками – формою та джерелами залучення інвестиційних ресурсів. За формою виділяють інвестиційні ресурси фінансові, матеріальні, нематеріальні та трудові. За джерелами залучення їх поділяють на власні, боргові та залученні. Слід зазначити, що даний розподіл як інвестицій так і інвестиційних ресурсів не означає відокремлення одного виду інвестиції чи ресурсу від іншого. Інвестиція одночасно має різні ознаки як і інвестиційний ресурс. Це і обумовлює складність дослідження та оцінки даних економічних процесів, а саме формування, залучення та подальшого використання інвестицій. При подальшому дослідженні даних понять потрібно також враховувати інфраструктуру та основні складові інвестиційного ринку.

Особливість системи залучення інвестиційних ресурсів за допомогою ринкового механізму полягає у тому, що для забезпечення реалізації ін-

вестиційного проекту або здійснення операцій з корпоративними правами та іншими видами майнових й інтелектуальних цінностей спрощується через скорочення часу на пошук необхідних ресурсів шляхом вибору та залучення через ринок інвестиційних ресурсів.

Інвесторами на даному ринку виступають: громадяни, юридичні особи, держава та іноземні інвестори (громадяни, юридичні особи та іноземні держави). Інвестори можуть провадити свою діяльність як на основі розробки та реалізації інвестиційних проектів, так і за допомогою вкладення ресурсів у корпоративні права, інтелектуальну власність і інші цінності.

Висновки і пропозиції. Проведене дослідження сутності понять «інвестиції» та «інвестиційні ресурси» дало змогу виділити їх відмінності та спільні риси, аналіз яких сприяв узагальненню їх трактування. Це сприяло побудові механізму здійснення інвестиційної діяльності з урахуванням ринку інвестиційних ресурсів як ключового фактора ефективності інвестицій загалом.

Отже, поняття «Інвестиція» та «Інвестиційний ресурс» не є тотожними та мають ряд відмінностей, насамперед по відношенню до інвестора. Джерелом здійснення інвестиції є безпосередньо інвестор. Ресурси, що будуть ним залучені в процесі здійснення інвестиційної діяльності (чи то у якості інвестиційного проекту, чи за рахунок операцій з корпоративними правами), набувають характеру інвестиційних, які, в свою чергу, також мають різні форми (фінансові, матеріальні, нематеріальні, трудові). Існує ще цілий ряд проблем щодо конкретизації даних понять, вивченні їх якостей та характеру поведінки в різних економічних ситуаціях. Насамперед слід враховувати те, що при інвестуванні кожного із дійових капіталів залучаються різні інвестиційні ресурси зі своїми характеристиками та умовами залучення. Тому подальше вивчення інвестиційних ресурсів має враховувати особливості їх формування та використання у відповідності до напрямку вкладення (за видом капіталу). Враховуючи вищезазначене, є необхідність подальшого дослідження в напрямку розвитку інвестиційної діяльності та ринку інвестиційних ресурсів з врахуванням сучасних умов функціонування економіки країни та окремих її галузей.

Список літератури:

1. Кобушко І.М. Стратегія розвитку інвестиційного ринку: теоретичні засади та вітчизняні реалії : монографія / І.М. Кобушко. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 517 с.
2. Большая Советская Энциклопедия (В 30 томах). Гл. ред. А.М. Прохоров. Изд. 3-е. – М. : «Советская Энциклопедия», 1975. Т 10 Ива-Информатики. 1975, 592 с.
3. Про інвестиційну діяльність : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 138.
4. Словник-довідник фінансиста АПК. М.Я. Дем'яненко, П.Т. Саблук, В.М. Скупий. – Київ. – 1997 р. – 234 с.
5. Словник-довідник фінансового ринку: За ред. В.В. Феценко, О.О. Резнікова, О.В. Романченко, Л.В. Новошинська, Ф.Ф. Стасюк. – К. : Українське агентство фінансового розвитку, 2005. – 324 с.
6. Мартиненко В.Ф. Державне управління інвестиційним процесом в Україні : монографія. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 296 с.
7. Кушлін В. И. Государственное регулирование рыночной экономики: учебник. – Москва : Издательство РАГС, 2005. – 829 с.
8. Податковий кодекс України // Голос України. – №№ 229-230 (4979-4980). – субота, 4 грудня 2010. – С. 4-62.
9. Бондар М.І. Інвестиції та джерела фінансування інвестиційних ресурсів в обліку / М.І. Бондар // Фінанси, облік і аудит. – 2010. – № 15. – С. 220-227.
10. Якуба К.І. Особливості інвестицій у людський капітал / К.І. Якуба // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2013. – № 5. – С. 180-185.
11. Коденська М.Ю. Інвестиції у розвиток людини / М.Ю. Коденська // Макроекономічне регулювання інвестиційних процесів та впровадження стратегії інноваційного розвитку в Україні // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 23-24 жовтня 2008 р. – У трьох частинах / РВПС України. – К. : РВПС України НАН України, 2008. – Ч. 1. – 396 с., С. 72-76.
12. Череп А.В. Инвестознавство : підручник. – К. : Кондор, 2006. – 398 с.
13. Майорова Т.В. Формування інвестиційних ресурсів в Україні / Т.В. Майорова // Фінанси, облік і аудит. – 2010. – № 15. – С. 122-132.

14. Змієнко М.О. Інвестиційні ресурси підприємства: сутність та основні види / М.О. Змієнко // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2011. – № 23. – С. 246-249.
15. Клокар О.О. Формування інвестиційних ресурсів агропромислового виробництва / О.О. Клокар // Економіка АПК. – 2012. – № 10. – С. 90-95.
16. Трояновська О. Б. Конспект лекцій з курсу «Інвестування». / Авт.: О. Б. Трояновська Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; – Х: ХНАМП, 2009. – 118 с.

Соколюк К. Ю.

Уманський національний університет садівництва

ОСОБЕННОСТИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СУЩНОСТИ ПОНЯТИЙ «ИНВЕСТИЦИИ» И «ИНВЕСТИЦИОННЫЙ РЕСУРС»

Резюме

В статье рассмотрены разные взгляды на сущность понятий «Инвестиция» и «Инвестиционный ресурс», приведены общие и отличные черты. В ходе проведения сравнительного анализа характеристик данных экономических категорий автором предложено новое их толкование. В итоге конкретизированы классификационные качества инвестиций и инвестиционных ресурсов.

Ключевые слова: инвестиция, инвестиционный ресурс, рынок инвестиционных ресурсов, рынок инвестиционных товаров, рыночный механизм.

Sokolyuk K. Y.

Uman' National University of Horticulture

FEATURES OF THE ESSENCE CONCEPTS OF «INVESTMENT» AND «INVESTMENT RESOURCES»

Summary

In the article different looks are considered to essence of concepts «Investment» and «Investment resource», they over are brought alike and excellent lines. During realization of comparative analysis of descriptions of these economic categories, their new interpretation offers an author. The classification signs of investments and investment resources are specified in the total.

Key words: investment, investment resource, market of investment resources, market of investment commodities, market mechanism.

УДК 303.4:631.143

Соловійов А. І.

Херсонський державний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ ВИРОБНИЦТВОМ

Досліджено теоретичні і практичні аспекти впровадження інформаційно-аналітичної системи управління аграрним виробництвом. Запропоновані принципи створення загальнонаціональної інформаційно-аналітичної системи. Доведена перспективність формування програмно-апаратного комплексу, що забезпечує збір, збереження, пошук та обробку різноманітної інформації про діяльність аграрного виробництва із застосуванням сучасних методів, підходів та інструментів систем управління.

Ключові слова: інформаційно-аналітична система, управління, аграрне виробництво, ГІС-технології, нейротехнології.

Постановка проблеми. Запорукою розвитку та ефективного управління аграрним виробництвом сьогодні стає використання інформаційних ресурсів, які є основою для прийняття вірних і виважених управлінських рішень. Тому при створенні і використанні високоефективних, конкурентоздатних стратегій функціонування та розвитку аграрних виробничих структур набуває пріоритетного значення наявність адаптованих до вимог ринкової економіки досконаліх інформаційних ресурсів. За умови необхідної систематизації знань, виникає необхідність створення і впровадження інформаційно-аналітичної системи (ІАС) управління аграрним виробництвом, яка оперативіно відображає фактичний стан та можливі сценарії розвитку аграрних виробничих структур, а також забезпечує зручний доступ до необхідної інфор-

мації. Створення такої системи стає можливим за рахунок широке використання інформаційних технологій і комп'ютерів для збору, систематизації, аналізу, обробки, планування, прогнозування, оперативного і стратегічного прийняття рішень.

Отже, розробка та широке впровадження інформаційно-аналітичних систем управління аграрним виробництвом, як завершального етапу наукових досліджень і технологічних розробок, яке поєднує професійні знання та досвід експертів для доведення їх до широкого кола користувачів у вигляді наукоємних, зручних у застосуванні програм або комплексу програм, набувають першорядного значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження із використанням інформаційних технологій проводяться практично в усіх на-